Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
17 МАЙ 1968 й.
ЖУМА
№ 113 (572)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

СУРАТДА: Тошкент аэропортида «Ту-114» самолётига пассажирлар чиқишяпти. Кеча биринчи бор ҳаво лайнери Москва томон парвоз қилди.

Л. Глауберзон фотоси.

АНИҚ ТАДБИРЛАР

Фрунзе район комсомол комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Райком аъзолари ВЛКСМ Марказий Комитетининг 11 пленуми қарорлари асосида комсомол ташкилотларининг пионер ташкилотларига раҳбарлигини яхшилаш юзасидан кенг фикр алмашдилар ва аниқ тадбирлар белгилаб олдилар. Пленумда Ўзбекистон ЛКСМ район комитетининг секретари В. Аловиддинова доклад қилди.

УЧ КУНЛИК СЕМИНАР

Бугун «Автодорожник» пионер лагерида пойтахт олий ўқув юртлари комсомол ташкилотлари секретарларининг 3 кунлик семинари иш бошлади. Бир кун илгари Юсупхонадаги «1 Май» пионер лагерида қурилиш ташкилотлари секретарларининг шундай семинари очилган эди.

Шаҳар комсомол комитети ўтказаётган бу семинарларда бошланғич ташкилотларнинг етакчилари яхши тажрибаларини ўртоқлашадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ПАРТИЯ АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

Республика партия активининг 16 майда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мажлислар залида бўлиб ўтган йиғилиши жиноятчиликка ва жамоат тартибининг бузилишларига қарши курашни янада кучайтириш масалаларига бағишланди.

Актив ишида партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг, халқ контролининг масъул ходимлари, суд, прокуратура, жамоат тартибини сақлаш органларининг ходимлари, баъзи корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар ва ўқув юртларининг раҳбарлари ва партия ташкилотларининг секретарлари, кўнгилли халқ дружиналарининг командирлари, ўртоқлик судларининг раислари қатнашдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш тўғрисида партия ва ҳукумат қабул қилган қарорларнинг бажарилиши соҳасидаги вазифалар ҳақида доклад қилди.

Актив йиғилишида Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари П. И. Соколов, Урганч шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Жабберганов, Ўзбекистон ССР прокурори К. Рўзматов, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Окунский, Ўзбекистон ССР жамоат тартибини сақлаш министри Х. Х. Яхёев, Андижон область ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. И. Скоробогатов, Чирчиқ электр-химия комбинати партия комитетининг секретари В. Д. Афонин, Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси С. Х. Пўлатхўжаев, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг секретари Д. А. Абдураззоқова, Самарқанд область партия комитетининг иккинчи секретари Н. К. Титков, Ўзбекистон касаба союзлари советининг секретари А. З. Завьялов, Фарғона тўқимачилик комбинати партия комитетининг секретари Л. Н. Натикач, СССР Жамоат тартибини сақлаш министри Н. А. Шчелоков, СССР Бош прокурори Р. А. Руденко ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қабул қилинган қарорда республикада жамоат тартибини мустаҳкамлашга оид чоралар белгилаб берилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюро аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, М. А. Абдураззоқов, М. Т. Турсунов, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари А. А. Тютюнников, КПСС Марказий Комитети сектор мудири А. И. Иванов, СССР Олий суди раисининг ўринбосари В. В. Куликов ўртоқлар иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

САНОАТ КОРХОНАЛАРИДА

Янги техникалар

Пойтахт саноат корхоналарининг коллективлари беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини муваффақиятли адо этиш, халқ хўжалиги учун кенг халқ истеъмоли товарларини кўплаб ишлаб чиқариш мақсадида социалистик мусобақани кун сайин қизитмоқдалар. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатига, янги хил маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга катта эътибор беряпти.

Корхонада чет эллик дўстлар буюртмаси ҳам ўз вақтида бажо келтирилмоқда. Масалан, шу ойнинг ўтган 15 кунида Болгарияга 21 та «ХТ-1,2» маркали, Кубага 20 та «17 ХВ» маркали «зангори кемалар» жўнатилди.

Пахтакорларга мадад

«Ташсельмаш» заводининг коллективи ишлаб чиқараётган маҳсулотлари билан республикамизгагина эмас, балки Иттифоқимиз ва чет эллик пахтакорларга ҳам мадад бўляпти. Май байрамини улкан меҳнат ютуқлари билан кутиб олган машинасозлар май ойида ҳам баракали меҳнат қилишяпти.

— Коллективимиз май ойининг биринчи ярмида,— дейди таъминот бўлимининг товаршуноси М. А. Шмолина, — республикамизнинг пахтакор областларига ва Қорақалпоғистон АССРга жами 221 та «ХТ-1,2» маркали пахта териш машинаси жўнатди. — Шу билан бирга Иттифоқдош республикалардан Туркманистонга 24 та, Қирғизистонга 22 та, Озарбайжонга — 12 та, Қозоғистон ва Тожикистонга ҳам кўплаб ана шундай машиналар юборилди.

Техника тайёргарлиги

Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янгича усулида ишлашга ўтган «Ташавтомаш» заводида кадрларнинг иқтисодий ўқишига катта эътибор беряпти.

— Ҳозир корхонамизда айни иш лар қизиган пайт, — дейди завод партия комитетининг секретари В. Е. Марков. Корхона ишчилари, инженер-техник ходимлари «Т28Х4» маркали янги тракторларнинг дастлабки партияларини ишлаб чиқаришга киришди. Пахтакорларга хизмат қиладиган бу кучли тракторнинг олд кўприклари ва руль бошқармаси тайёрланмоқда.

Бу шарафли ва муҳим вазифани бажариш Приходько бошлиқ коммунистик меҳнат коллективи номини олган 5-цех ҳамда С. М. Парижар бошлиқ «Октябрь 50 йиллиги» номли 7-цех ишчиларига топширилган. Улар қишлоқ хўжалигига хизмат қиладиган янги техниканинг сифатли тайёрланиши учун барча билим ва кучларини ишга солмоқдалар.

ОҚСОҚОЛЛАР ТАШАББУСИ

Чилонзор район иккинчи беш йиллик маҳалласида корхоналарда ишлаётган ишчи-хизматчилар кўп. Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилиши уларнинг яхши дам олишига катта имкониятлар яратди. Яқинда маҳалланинг оқсоқоли пенсионер Ғаффорбек ога Аҳмадбеков ташаббуси билан республикамизнинг энг гўзал ва тарихий жойларига саёҳат уюштирилди.

Саёҳат группасида 32 киши бўлиб, булар орасида шаҳар корхоналарининг илғор ишчи ва хизматчилари, пенсионерларидан Солиҳ ака Азизов, Аҳмадбек ака Худоёров, Раҳмат ака Қамбаров, Латиф ака Тўрабеков, Убайдулла ака Алиев каби кишилар бор.

Саёҳат ишқивозлари «Таштрансагенство» га боришди. Уларнинг тавсияси билан автомашинада Самарқандга жўнашди. Улар шаҳарнинг диққатга сазовор жойларини, тарихий ёдгорликларини кўришди. Сўнг Шаҳрисабз, Китоб, Қарши ва Бухоронинг Ғиждивон Вобкент, Каттақўрғон, Навоий каби йирик шаҳар ва тарихий янги жойларни кўрдилар. Айниқса Каттақўрғон сув омбори, янги қад кўтарган Навоий шаҳри уларда катта таассурот қолдирди.

Бу шаҳарларга қилинган дастлабки саёҳат ҳақидаги таассуротлар маҳалланинг ёш ишчилари орасида ҳам кенг ёйилди. Маҳалла ёшларида бу таассуротлар уларнинг саёҳатга чиқиш иштиёқини уйғотарди. Уларнинг саёҳатига ҳам маҳалла оқсоқоли Ғаффорбек ота раҳбарлик қилмоқда.

Шаҳримиздаги трикотаж фирмасининг аҳил коллективи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари адо этиш, халқимизга янада кўпроқ сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш борасида баракали меҳнат қилаётир.

Ураш тўқиш цехининг ишчилари ҳам корхона коллективи улушига ўз ҳиссаларини қўшаётирлар.

Суратдаги бу икки зарбдор тўқувчи А. Лисина (чапда) ва Г. Карпус ўртоқлар беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажаришга аҳд қилган илғор ишчилардан ҳисобланадилар. Улар смена топшириқларини анча ортиғи билан адо этиб, сифатли маҳсулот топширмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

МАКТАБДА МУЗЕЙ

Шу кунларда буюк сўз санъаткори, улуғ мутафаккир Алишер Навоийнинг 525 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш ва ўтказиш учун ҳамма жойда қизғин тайёргарлик бормоқда. Жумладан, пойтахтдаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли 24-мактабда яқинда юқори синф ўқувчилари навоийшунос олим Н. М. Маллаев билан учрашдилар. Олим юбилейни ўтказиш учун олиб борилаётган ишлар ва янгиликлар ҳақида гапириб берди. Мактабда Навоий музейи ташкил этилди.

Мактаб қошидаги адабиёт тўгарагининг органи «Ленинчи» деворий газетасида Навоийга бағишланган махсус сон чиқарилган. Музей дид билан безатилган. Музей ҳамиша ўқувчилар билан гавжум. Улар бу музейни завқ билан томоша қилмоқдалар.

Мактаб коллективи улуғ инсон хотирасига бағишланган шодиёнани зўр тайёргарлик билан кутиб олмоқда.

БАДИИЙ ЎҚИШ КОНКУРСИ

Яқинда Тошкент Давлат университетининг лекция залида улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоийнинг 525 йиллиги юбилейи муносабати билан шоирнинг асарларидан бадиий ўқиш конкурсининг иккинчи тури бўлиб ўтди. Унда университетнинг ҳамма факультетларидан ғолиб чиққан студентлар бу ерда университет ғолиблигини қўлга киритиш учун мусобақалашдилар.

Жюри комиссиясининг қарори билан филология факультетининг иккинчи курс студенти Д. Қурбонова, журналистика факультетининг 3 курс студенти М. Ниёзова, биология факультетининг 2-курс студенти М. Акбаровалар иккинчи ўринни, филология ва журналистика факультетларининг студентларидан М. Ҳасанова, Қ. Абдуллаев, М. Раҳматова, А. Муҳитдиновалар учинчи ўринни эгаллаб, қимматбаҳо мукофотлар билан тақдирландилар.

ДЕКАДА ОЛДИДАН

Бугун шаҳар партия комитетида пойтахтимизда тожик адабиёти ва санъати декадасини ташкил қилиш ва ўтказишга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди.

Кенгаш ишида район партия комитетларининг секретарлари, район ижроия комитетларининг раислари, йирик саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, олий ўқув юртлари партия ташкилотларининг секретарлари, ижодий ташкилот раҳбарлари, маданият ходимлар иштирок этдилар. Кенгашда қардош тожик дўстларимиз санъати ва адабиёти декадасини муваффақият ўтказишнинг конкрет тадбирлари, графиги тузилди ва тасдиқланди.

ПИОНЕР ЁЗИ

Ҳадемай мактаб ўқувчиларини соғломлаштириш мавсуми бошланади. Октябрь район комсомол ташкилотларида бу мавсумга яхши ҳозирлик кўрипяпти.

Ёз ойларида районнинг шаҳардан ташқаридаги 6 та пионер лагерида 7 мингга яқин ўқувчи дам олади.

Мактаблар қошида ташкил этиладиган лагерларда эса 30 минг бола қувнаб ҳордиқ чиқаради.

Пионер лагерларининг штатлари тўла комплектлаб бўлинди. Пионер вожатийлари, тарбиячилар, методистлар пионер ёзини кўнгилли уюштиришга тайёргарликни қизғин бошлаб юбордилар.

Райондаги олий ўқув юртларининг кўпгина студентлари пионер лагерларига бориб ишлаш истагини билдиришди. Рус тили ва адабиёти педагогика институти студентларидан 50 киши ҳозир синов ва имтиҳонларни муддатидан олдин топширишмоқда. Улар пионер лагерларида биринчи сменада дам олувчилар билан ишлашади.

Кеча Абдулла Набиев номли пионерлар саройида шаҳар пионер лагерларининг бошлиқлари ва тарбиячиларининг семинари иш бошлади.

Республика халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида очилган Польша мебелсозларининг кўргазмаси томошабинларни мафтун этмоқда.

Суратда: кўргазманинг павильонларидан бирида.

Польшадаги «ПАГЕД» фирмаси ишлаб чиқарган ошхона термаси.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ЖАЗОИР ҲУКУМАТИНИНГ ҚАРОРИ

ЖАЗОИР. (ТАСС). Жазоир ҳукумати Жазоир Халқ-Демократик Республикаси территориясида бензин ва бошқа нефть маҳсулотлари сотиш билан шуғулланувчи барча чет эл компанияларини давлат назорати остига олди. 15 майдан бошлаб нефть маҳсулотларини ташиш, сақлаш ва тақсимлаш билан шуғулланувчи бутун шохобча тамомила «Сонатрак» миллий жамияти қўлига ўтади.

Жазоир Халқ-Демократик Республикаси Революцион Кенгашининг раиси Хуари Бумиддин Жазоир журналистлари билан учрашган вақтда сўзлаган нутқида нефть саноатининг бу муҳим тармоғини национализация қилиш тўғрисидаги қарорни эълон қилди.

Хуари Бумиддин, бу қарор Жазоирнинг мамлакат табиий бойликларидан жазоирликларнинг ўзлари фойдаланишларига қаратилган миллий сиёсатига мувофиқ қабул қилинганлигини таъкидлаб ўтди. Мустақил миллий экономикани яратиш йўлида қўйилган янги қадамдан иборат бу чора кутилмаган воқеа бўлмади. Тақсимот шохобчасини национализация қилиш 1967 йилнинг ёзида бошланган бўлиб, ўшанда Американинг «Мобил» ва «Эссо» компаниялари давлат назорати остига олинган эди. Аммо Жазоир манфаатларини кўзлаб иш қилмайдиган бошқа чет эл компаниялари қолган эди. Шу йил январь ойининг охирида ўша компанияларга ҳам саноат ва энергетика министрлиги билан бўлган муносабатларини тартибга солишлари таклиф этилди. Бу ерда гап оқибат натижада компанияларни Жазоир давлати назорати остига ўтказиш тўғрисида бораётганлигини тушунган чет эл компанияларининг дирекциялари ўз мулкларини сотиб олиш шарт-шароитларини таклиф этдилар. Аммо Жазоир ҳукумати қатъий чора кўрди — чет эл компанияларини национализация қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

ИҒВОГАРЛИККА ҚАРШИ НОРОЗИЛИК

НЬЮ-ЙОРК. Ливаннинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий ваколатхонаси Хавфсизлик Кенгаши раисига мактуб йўллаб, Исроилнинг Ливан билан Исроил ўртасидаги ўт очишни тўхтатиш линиясидаги қуролли иғвогарликларига қарши кескин норозилик билдирди.

Мактубда шундай дейилади: 12 майда Исроил қуролли кучлари Ливаннинг Хула қишлоғини жуда қаттиқ ўққа тутди, тўплардан 50 мартага яқин ўт очиш натижасида бир қанча уйлар вайрон қилинди. (ТАСС).

РУМИНИЯ — ФРАНЦИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

БУХАРЕСТ, 15 май. (ТАСС). Ажерпрес агентлигининг хабар беришича, бугун Бухарестдаги давлат кенгаши саройида Руминия давлат кенгашининг раиси Н. Чаушеску билан Франция президенти Ш. де Голль ўртасида музокаралар бўлиб ўтган.

ПХЕНЬЯН, 15 май. (ТАСС). Кореяда сулҳ ҳарбий комиссияси секретарларининг кеча Паньминьчжонда бўлиб ўтган 349-мажлисида Корея томонининг секретари старший полковник Хан Чу Ген сўзга чиқди.

ЦТАК агентлигининг хабар беришича, Хан Чу Ген қуйидагиларни айтди: 27 апрелдан 12 майгача Америка томони кўп миқдорда оғир ва автоматик қурол-яроғни демилитаризация қилинган зонага қонунга хилоф равишда олиб келди. Шунингдек, бошқа бир қанча иғвогарлик ҳаракатларини қилди. Старший полковник Хан Чу Ген Америка агрессорлари қилган жиноий ҳаракатларини кескин қоралаб, Америка томонидан иғвогарлик хуружларини тўхтатишни талаб қилди.

ВДР ВА АҚШ ВАКИЛЛАРИНИНГ РАСМИЙ СУҲБАТИ

ПАРИЖ, 15 май. (ТАСС). Бугун Париждаги халқаро конференциялар уйида Вьетнам Демократик Республикаси вакиллари билан Америка Қўшма Штатлари вакилларининг иккинчи расмий суҳбати бўлди.

13 майда бўлиб ўтган биринчи суҳбат вақтидаги сингари ВДР делегациясига Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг секретари, ВДР ҳукуматининг министри Суан Тхюй, АҚШ делегациясига Алоҳида топшириқлар бўйича элчи Аверелл Гарриман бошчилик қилди.

Маълум бўлишича, ана шу суҳбат вақтида иккала делегация вакиллари ҳар икки томон 13 майда берган баёнотларга жавоб қайтарганлар.

Суҳбат 3 соату 30 минут давом этди.

Навбатдаги расмий суҳбат 18 май шанба куни бўлади.

ЖАНУБИЙ ЯМАН ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИДАГИ АҲВОЛ

ПАРИЖ, 15 май (ТАСС). Франс Пресс агентлиги мухбирининг Адандан хабар беришича, маҳаллий қабилалар ўртасида вужудга келган тартибсизликни бостириш учун Жанубий Яман Халқ Республикасининг ҳарбий бўлинмалари мамлакатнинг учинчи губернаторлигига юборилганлиги бу ерда эълон қилинган.

Жанубий Яман Халқ Республикасининг президенти Кахтан Ашшаабий кеча Адан радиоси орқали халққа мурожаат қилиб, мазкур қўшинларнинг вазифаси — «Қонун ва тартибни тиклаш ҳамда жамоат хавфсизлигини таъминлашдан иборатдир», деди.

Кахтан Ашшаабий хавфсизликни таъминловчи ҳукумат отрядлари билан қабилаларнинг жангчилари ўртасида тўнқашувлар бўлди, деди.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ ЖАНГЛАР

ХАНОЙ, 15 май. (ТАСС). Вьетнам информация агентлигининг Озодлик агентлигига асосланиб хабар беришича, 11 майда Чуккинь районида тинч аҳолига қарши жазо операцияларини ўтказган Америка аэромобиль дивизиясининг уч ротаси ва Америка денгиз пиёда аскарларининг икки ротасидан қарийб 180 киши ўлдирилган ва ярадор қилинган.

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Вьетнамнинг қадимги пойтахти — Хюэ шаҳри районида 7 майда Хионг дарёсида (Хуэнинг шарқи-шимолида) Американинг қурол-аслаҳа ташиётган 2 ҳарбий катерини чўктириб юборганлар. 5 майда Лангко темир йўл станцияси районида (Хуэдан 20 километр шарқи-жанубда) Америка армиясининг тўпланган ҳарбий юкларига ҳужум қилганлар. Америка армиясининг 130 дан ортиқ ҳарбий хизматчиси ўлдирилган ва ярадор қилинган, у ерда бўлган қарийб ҳамма жанговар техника яксон қилинган.

Ватанпарварлар вилоят маркази — Киенфонгни Тханьбинь ва Хонгнгу билан боғловчи йўлнинг 80 километрлик участкасини ҳамон назорат қилиб турибдилар.

ШАҲАР КЕЛАЖАГИ

Чилонзорнинг Ғафур Ғулом кўчасида саф тортган бу шинам уй-жой биноларини Россия Федерациясининг қурувчилари бунёд этишган.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

Тошкент — она шаҳримиз, жон шаҳримиз. Минг йиллар тарих сабоғининг шоҳиди бўлган кўҳна она еримиз йилдан-йилга эски тўнини ечиб, навқирон куч-қудратга тўлиб бормоқда.

Партия ва ҳукуматимиз ҳозирги замон шароитига мос тушадиган, ҳар томонлама мукаммал янги Тошкентни барпо этишга қарор қилди. Шу сабабли ҳам 1966 йил бошларида шаҳарнинг бош плани ишлаб чиқилди.

Бош планга асосан шаҳарни янада кенгайтириш масаласи илгари сурилди. Шаҳар ташқарисида ирригация тармоқлари, планли турар жой микрорайонлари, кўкаламзор зоналари ташкил этиш назарда тутилди. Бу эса шаҳар меҳнаткашларининг кўнгилли дам олишларини, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни тубдан яхшилайди.

Ҳозирнинг ўзидаёқ шаҳар аҳолисининг сони 1 миллион 200 минг кишидан ошиб кетди. Шаҳар майдони эса 21 минг гектарни ташкил қилди. Шаҳримиз келажаги эса янада порлоқ. Бош планига асосан шаҳар 1 миллион 400 минг кишига мўлжаллаб қурилмоқда. Аҳолининг ўсиши муносабати билан шаҳар ён атроф районлари кенгайтирилмоқда. Шаҳар ичидаги саноат корхоналари ўрнида янги зоналар вужудга келмоқда.

Келажакда пойтахтдаги аҳолига хизмат қилувчи енгил саноат тармоқлари вужудга келади.

Бош планга асосан озодаликни назарда тутиб, шаҳар ичидаги бир неча корхоналар (кўн комбинати, гўшт комбинати, асфальт заводи ва бошқалар) шаҳар ташқарисига чиқарилади. Аҳолининг турар жойга бўлган талаби тўла қондирилади. 1980 йилга бориб ҳар бир киши 12 квадрат-метр турар жой майдонига эга бўлади. Ахир шу даврга келиб шаҳарда 15 миллион квадрат метр турар жой майдони тикланади-да.

Шаҳар аҳолисининг эҳтиёжларини қондириш мақсадида пойтахтимизда асосан 4 қаватли бинолар қурилади. Шунингдек, ҳар қандай зилзилага бардош берувчи 7 ва 9 қаватли бинолар шаҳардаги умумий қурилишнинг фақат 10 процентини ташкил қилади.

Шу беш йилликнинг охирига бориб пойтахтимизда 5 миллион 600 минг квадрат метр турар жой бинолари тикланади. Бу, Тошкентнинг зилзилагача бўлган турар жой майдонига тенгдир. Бу улкан вазифаларни амалга оширишда қардош халқларнинг мадади катта бўлади.

Бош планга асосан пойтахтимиз аҳолисига савдо, маданий-маиший хизмат кўрсатиш яхшиланади. Шаҳар марказида ва кварталларда дам олиш майдонлари, чойхоналар, ёзги кино-театр бинолари қурилади. Турар жой кварталлари олдига коммунал хизмат кўрсатувчи бинолар кўплаб тикланади.

Аҳолининг шаҳар транспортига бўлган талабини тўла қондириш масаласи шаҳар бош планида ўз аксини топган. Ҳозирги вақтда шаҳар транспорти аҳолининг талабини тўла қондирмаётир. Айрим ҳолларда меҳнаткашлар ишга бориш ва келиш учун жуда кўп вақтларини сарфламоқдалар.

Бу қийинчиликларни бартараф этиш тадбирлари кўрилмоқда. Янги темир йўл излари қурилмоқда, трамвай, троллейбус, автобус маршрутлари очилмоқда.

Пойтахт марказида қуриладиган метро ўзининг пишиқлиги, қулайлиги, гўзаллиги билан ажралиб туради. Республика, Бутуниттифоқ лойиҳалаш институтларининг ходимлари метро қурилишига доир охирги ишларни амалга оширмоқдалар.

Пойтахтимиз марказида эни 60 метрли янги йўллар очилади. Кўчалар тармоғининг узунлиги 120 дан 500 километргача узаяди. Янги кўчаларда транспорт ҳаракати яхшиланади.

Тошкентимизни кўкаламзорлаштиришга катта маблағ ажратилган. Шаҳримиз яқин йилларда гўзал гулбоққа айланади. Бўзсув, Бўржар каналлари ёқасида яшил зоналар ташкил этилади. Яқин келажакда ҳар бир аҳоли ҳисобига 30 квадрат метрдан майсазор тўғри келади. Бу ҳозиргига қараганда олти марта кўп демакдир.

Пойтахт қурилиши йирик бир ансамблни ташкил этиб, у Революция скверини Охунбобоев майдони билан боғлайди. Янги йўл шаҳар марказини «Эски шаҳар» билан боғлайди.

Маъмурий марказ В. И. Ленин номли Қизил майдонга жойлашади. Қизил майдоннинг шарқ томонида умумий савдо ва маданий-оқартув маркази бунёд этилади. Ғарб қисмида эса шаҳар масштабидаги ташкилотларнинг идоралари жойлашади. Марказдан унча узоқ бўлмаган жойда 140 метр узунликдаги Горький ва Титов кўчалари кесиб ўтади.

Бўзсув ариғининг кўкаламзорлаштирилган ерларида Ўзбекистон халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг янги бинолари қад кўтаради ҳамда Ленин комсомоли номли истироҳат парки жойлашади.

Шаҳар аҳолисини зилол сувга бўлган талабини қондириш учун Тошкент, Чирчиқ, Янгийўлда сув омборлари қурилади. Бу эса водопровод тармоқлари қувватини оширади, ҳар бир аҳолини сув билан тўла таъминлайди. Шаҳар фонтанлари, ҳавзалар ва ўсимликларнинг сувга бўлган талабини қондиришга етиб ортади.

Пойтахтимизда бир неча каналлар қурилиши назарда тутилади. 1980 йилга бориб сунъий суғориш системаси кенг жорий қилинади. Куйбишев, Киров районларида умумий узунлиги 15 километрли янги каналлар қурилади. Шаҳардаги сув ҳавзаларининг умумий майдони 250 гектарни ташкил қилади.

Шаҳар аҳолисини ёзнинг жазирама иссиғидан сақлаш мақсадида Тошкент атрофларида 25 минг гектарли яшил зона ташкил этилиб, бу зонада ўрмон-парклар, боғлар, токзорлар бунёд этилади. Шунингдек, бу майдонда болаларни даволаш муассасалари, соғломлаштириш уйлари, қишлоқ хўжалиги илмий-текшириш институти, йирик медицина марказлари қурилади.

Албатта, бош пландаги ишларни тезда амалга ошириб бўлмайди. Бунга вақт керак. Шаҳарни тиклаш ишлари босқичма-босқич амалга оширилади. Биринчи галдаги вазифа аҳолининг турар жойга бўлган талабини тўла қондиришдир. Метро қурилиши ҳам шу даврда амалга оширилади.

Пойтахт қурилишидаги иккинчи босқич 1971-80 йилларни ўз ичига олади. Бу даврга келиб Тошкент ўз салобатини кўз-кўз қилади. Бош планга асосан қилинган ишлар натижасида янги, навқирон, Шарқда машъал бўлган она шаҳримиз — Тошкент мағрур қад кўтаради.

Беш йиллик илғорлари

ОРЗУ ЙЎЛИДА

У ярим кечагача дарс тайёрлаб, сўнг ухлашга ётганди. Ишга кечикишига оз қолибди. Нари-бери ювиниб нонушта қилдида, ғира-ширада кўчага чиқди. Баҳорнинг оромбахш тонги шабадаси Тоҳирнинг дилига равшанлик бахш этди. У атиги тўрт соатгина ухлаган бўлишига қарамай руҳи тетиклашиб, ўзини енгил ҳис қилди.

Тоҳир заводнинг гардероблар хонасига кириб тезда кийимларини алмаштириб чиқди-да, ишни бошлаб юборди. Қаршисида турган 3,5 тонналик «ТВЧ» маркали баҳайбат установканинг стрелкалари ҳар кунгидек дам ўнгга, дам чапга сапчий бошлади. Установка олдида темир стол жойлашган. Тоҳир ихчам стулда ўтириб олиб барча ишларни қўли билан бажаряпти. Стол устидаги иккита пишиқ ғишт ёнмайдиган материал билан қопланган. Установкадан ғиштларнинг тепасигача узатилган икки трубанинг биттасидан сув оқиб келади. Магний оқими ёрдамида қизитилган кичкина майдонча темирчининг печидек шафақ тусига кирган.

Тоҳир ёнидаги столда тахлаб қўйилган деталларнинг бирини олди-да, унинг кемтик жойига мис билан бура аралашмасидан тайёрланган кукундан бир чимдим сепди. Сўнг, кукун устига «Т5К10» маркали кесиш пластинка қўйиб магний ўчоғига тутди. Деталнинг учи лаҳча бўлиб кукун эриди. Тоҳир қўлидаги бақувват сим билан пластинка устидан бир-икки босиб қўйди-да, детални ўчоқдан тортиб олди. Токарлик станоги учун кескич тайёр!

Мана шундай кескичлардан ҳар сменада 650 та тайёрлаш керак. Тоҳир эса 650 ўрнига 700-800 тадан кескич ишлаб чиқариб, кунлик нормасини муттасил ошириб адо этяпти.

Пешинга яқин механика цехидан одам келиб, кескичларнинг кесувчи пластинкаси тез-тез синаётгани ҳақида шикоят қилди. Тоҳир овқатлангани кетмоқчи бўлиб турганди, кўнглига ғашлик тушиб механика цехига йўл олди.

Нега синаётганикин-а? — дея безовталанарди у. — Бирор хатога йўл қўйдимми, деб бутун иш процессини хаёлидан ўтказди. Ҳеч камчилик тополмади. Заводга дастлабки келган йилларида, яъни бундан беш йил аввал шунақа ҳодисалар бўлиб турарди. У пайтларда гоҳ аралашмани кўпроқ ишлатиб юборган бўлса, гоҳ «Т5К10» пластинкаси қўйиладиган рецезга «Т15К6» пластинкасини қўйиб юборган бўларди. Ҳозир эса бундай хатолар ҳақида ўйлашнинг ўзи кулгили ҳол. Чунки беш йилдан бери операторлик қилаётган ишчида бу каби камчиликлар содир бўлиши мумкин эмас.

У цехга кириб борса, ростдан ҳам токарнинг фиғони чиқиб турган экан. Тоҳир кескичларни синчиклаб кўздан кечирди, айб тополмади. Сўнг, нотўғри чархланаётгандир, деган хаёлга бориб, битта янги кескични олди-да ўзи чархлаб келиб станокка ўрнатди. Кейин токарь болага, «Энди ишлаб кўринг-чи», деди. Ёш йигитча битта деталга ишлов берди, уни олиб иккинчисини... учинчисини... тўртинчисини қўйди. Дастгоҳ эркин ҳаракат қилиб, кескич детални пичоқ билан нон кесгандек осойишта йўна бошлади. Тоҳир йигитчага қаради. Яқинда шогирдликдан чиқиб эндигина мустақил ишлай бошлаган йигитча хижолат бўлиб кўзини олиб қочди. Сўнг:

— Раҳмат! — деди Тоҳирга миннатдорчилик билдириб, — хато мендан ўтган экан.

Тоҳир хафа бўлмади, аксинча, ёш токарга кескични эътибор билан тўғри чархлашни уқтирди-да, «ҳечқиси йўқ, бир йиллрим йилгача бундай хатолар бўлиб туради», — деб унинг кўнглини кўтарди.

Мана шу қобилдаги насиҳатларни Тоҳирнинг ўзи яқин-яқинларда ҳам эшитарди, дарров беш йил ўтиб кетибди-я! Тоҳир дили равшан тортиб ошхона томон бораркан, вақтнинг бунчалик тез ўтишини ўйлаб мийиғида кулиб қўйди.

У 1963 йили 8 синфни тугатгач, трактор-йиғув заводига ишга келганди. Уни асбобсозлик цехига операторнинг шогирди қилиб тайинлашди. Орадан уч ой ўтгач, у мустақил ишлай бошлади. Кундузи ишлаш билан бирга завод қошидаги ишчи-ёшлар мактабида ўқишни давом эттирди. Ниҳоят, ҳаяжонли кунлар ҳам бошланди. Тоҳир политехника институтининг кечки бўлимига ҳужжатларини топширди. Бу пайтда Тоҳир етарли меҳнат стажига эга эди, корхона маъмурияти унга институтга кириш учун йўлланма ёзиб берди. У кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширди.

Айни вақтда трактор-йиғув заводининг асбобсозлик цехида Тоҳир Расуловни танимайдиган одам йўқ. У коллектив ўртасида дурустгина обрў-эътибор қозонди. Пешқадам ишчи ишлаб чиқараётган кескич асбоблар доимо сифатли, чидамли бўлади.

— Тоҳир Расулов, — дейди цех бошлиғи Ф. А. Курмашев, — шу ерда ўсиб уняпти. У малакали инженерларимиз сафидан ўрин оладиган вақт узоқ эмас.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

Сиз суратда кўриб турган Ғафур Орипов Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармасидаги бўлинмаларнинг бирида учувчиларга командирлик қилади. Ҳаво лайнерининг командири ўз хизмати давомида ҳаётининг 15 минг соатини парвозда ўтказди. Яқинда Ғ. Ориповга «СССРда хизмат кўрсатган учувчи» деган фахрий ном берилди.

И. Глауберзон фотоси.

● *Меҳнат маданияти масалалари*

РЕКОНСТРУКЦИЯДАН СЎНГ

Тўқимачилик саноатида оловдан жуда эҳтиётлик билан фойдаланишга тўғри келади. Ичида олов ёниб турадиган бу машина ҳам жуда эҳтиёткорлик билан қурилган. Газмолга охор бериш бўлимига ўрнатилган бу машина тайёр газмолларнинг тукини куйдириб беради.

Бу ерда кўп йиллардан буён газмолларнинг туки куйдирилади. Аммо, илгарилари опаль машинаси қорамой билан қиздирилар эди. Бу ҳол жуда кўп ноқулайликлар келтирарди. Масалан, машинани бошқарувчи киши доимо унинг ёқилғисидан хабардор бўлиб туриши, қорамойга аралашиб тушган сувни машинадан чиқариб ташлаши керак бўларди. Машинани қиздириш учун ҳам жуда кўп вақт сарфлангани туфайли, туки куйдирилаётган газмолларнинг сифатини диққат билан текширишга вақт етишмасди.

Инженер-техник ходимлар ва ишчилар группаси ёрдамида опаль машинаси яқинда реконструкция қилинди. Бу машинани қиздиришга бошқа ёқилғи — табиий газдан фойдаланиш имконини берди. Эндиликда табиий газ ўзининг зангори олови билан бу машинани қиздирмоқда.

Машинани қиздиришда табиий газдан фойдаланишга ўтилганлиги жуда катта имкониятлар яратиб беради. Бу, бўлимда ишлаётган синчков ижодий ходимларнинг самарали изланишлари натижасидир. Табиий газ газмол айланадиган желобни илгаригига қараганда икки баравар ортиқ қиздириб беряпти. Энди газмолни машинадан фақат бир мартагина айлантириб ўтиш имкони яратилди. Илгарилари машина қорамой билан иситилганда газмол тукини куйдириш учун уни уч ёки икки марта айлантириб ўтиш керак бўларди. Ана шулар туфайли опаль машинасининг ишлаб чиқариш қуввати икки-уч баравар ортди.

Газмол машина желоби орқали бир минутда 150 метр ҳаракат қилмоқда. Бу сменада 60 минг метр газмолга ишлов бериш демакдир. Шунинг билан бирга газмол тукини куйдириш сифати ҳам оширилди.

Энди опаль машинаси ўз конструкцияси жиҳатидан бутунлай янгиланди деса бўлади. Тошкент тўқимачилик комбинати пардозлаш фабрикасининг изланувчилари томонидан яратилган бу машина Совет Иттифоқи тўқимачилик саноати корхоналарида биринчи бор қўлланилмоқда.

Р. СОБИТОВ,
инженер.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАСИДАН

ЙЎҚОЛГАН ЙЎЛ

Ильич номли колхоз Калинин районидагина эмас, балки Тошкент областида ҳам сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчи йирик хўжаликлардан бири ҳисобланади.

Илгари колхозга 45-маршрут бўйича автобус қатнар эди. Ҳозир эса Шумилов станциясида йўл беркитиб қўйилган. Ҳеч қандай машина юрмайди. Қишлоқ аҳолиси 3—4 километр йўл босиб, автобус бекатига чиқишга мажбур бўлмоқда.

Бу сарсонгарчилик қачонгача давом этади!

З. ХАБИБОВ, фан кандидати,
Т. СОДИҚОВ, илмий ходим,
СУЛТОНХЎЖАЕВ, ўқитувчи,
Ғ. САЙДАЛИЕВ.

ҚАЙТИМИ ҚАНИ?

1-пахта тозалаш заводи ёнидаги анҳор бўйида шинамгина чойхона бор. Завод ишчилари бу ерда тушлик қилишади, бўш вақтларида суҳбат қуриб, дам олишади.

Аммо чойхонага кириб равшан бўлган дилингиз, зум ўтмай хуфтон бўлади.

Туш пайти чой ичгани кирган эдим. Қанд, нон, чой олиб, 50 тийин узатдим. Чойхоначи пулни чўнтагига солиб, навбатдаги кишига, «сиз қанақа чой ичасиз, бойвачча», деди.

Олган нарсам 35 тийинлик эди. Қайтимини бериш ёдидан чиқди, деган ўй билан:

— Амаки, қайтимини берсангиз... — деган эдим, у кишининг кўзлари қинидан чиқаёзди.

— Ма, йўқол! Сендан қутулай, — деб олдимга ўн беш тийинни отиб юборди. Кутилмаган бу ҳолдан гуноҳкор кишидай нима дейишимни билмай қолдим.

Кейин билсам, бундай ҳол чойхонада тез-тез такрорланиб турар экан. Завод ишчиси С. Сувонов 70 тийинлик харид қилиб, бир сўм узатган эди. Унинг ҳам қайтими бўлмади.

Яна бу ерда турли хил ширинликлар сотилишига қарамай, тарозн ишлатилмайди. 100—200 грамм қанд ёки конфет олгудек бўлсангиз, чойхоначи тарозида тортмай, сиқими билан ўлчайди, қўяди.

Куйбишев район ошхоналар трестининг раҳбарлари чойхоначи Ҳусан Раҳимовнинг бу қингир ишларидан хабарлари бормикин!

С. ОСТОНОВ,
завод ишчиси.

Жаҳон ойнаси

ҲАРБИЙ КИЙИМДАГИ ЖАЛЛОДЛАР

Владимир Ильич Лениннинг капиталистик мамлакатлардаги доимий қўшинлар «реакциянинг қуроли, капитал малайи, халқ озодлигининг жаллодидир» деб айтган машҳур сўзлари Қўшма Штатларда кейинги воқеалар вақтида яна бир марта тасдиқланди.

Негрларнинг оммавий чиқишларини бостириш учун 355 мингдан кўпроқ америкалик солдат ва миллий гвардия аъзолари ташланди. АҚШнинг 123 шаҳри қўшинларга тўлиб кетди. Кўчаларда одамлар қони оқизилди. Уларнинг бутун айби танларининг бошқа рангда бўлганлигида эди, холос.

Армиянинг жаллодлик вазифаси буржуазия қонунлари ва уставлари билан мустаҳкамланган. АҚШ армиясида граждан «тартибсизлик»лари рўй берган тақдирда амал қилинадиган махсус қўлланма бор. Бу қўлланмада «ғалаёнларни бостириш» ҳақида чунончи «ғалаёнларга таъсир қилишнинг қатъий усули» отадиган қуролларнинг ҳамма туридан ўт очишдан иборатдир, деб қайд қилинади. «Ўт очишга қарор қилингандан кейин, — дейилади шу қўлланмада, — қатъий ва шафқатсиз ҳаракат қилмоқ керак. Қўшинларга пахтавон ўқ-дорилар мутлақо берилмаслиги зарур. Бундай ўқ-дорилар билан ва ғалаёнчилар боши устидан ошириб ўқ отиш кам фойда беради. Шунинг учун бундай ўқ-дориларни қўлланиш мақсадга мувофиқ эмас, отганда ярадор қилиш учун эмас, балки ўлдириш учун отмоқ керак. Ўт биринчи навбатда уларнинг бошлиқларига қарши қаратилмоғи лозим».

Қўшинлардан меҳнаткашларга қарши фойдаланиш армия «сиёсатдан четда» ва «синфий курашдан четда» туради деб ишонтириш учун зўр бераётган империалистик пропаганданинг сохталиги ва мунофиқлигидан далолат бериб турибди.

АҚШнинг реакцион кучлари халқ ғалаёнларини бостириш учун мунтазам армиядан ташқари миллий гвардиядан (ёрдамчи ҳарбий — полиция қисми) ҳам фойдаланадилар. У ҳозирги замон қуроллари билан қуроллантирилган пиёдалар, бронетанк ва ҳаво десанти дивизияларига эга. Миллий гвардия қисмлари АҚШнинг аҳоли яшайдиган 2620 пунктига жойлаштирилган. Унинг ихтиёрида 2500 танк, 66 мингдан кўпроқ самолёт ва вертолёт бор. Гвардиянинг шахсий состави ғоявий жиҳатдан пухта ташвиқот қилинади. Бу ташвиқотнинг асосий мазмуни коммунизмга душманлик, иркчилик ва шовинизмдан иборат. Миллий гвардия солдатларини шафқатсиз бўлишга ўргатадилар.

АҚШдаги кейинги воқеалар мисолидан империализм ҳарбий кийим кийган кишини профессионал қотилга айлантираётганлигини кўрсатиб турибди.

Полковник В. Мочалов.
(АПН).

Покистон халқи ўз кучини мамлакат озодлиги, мустақиллигининг асоси — миллий иқтисодий базани вужудга келтиришга сарфламоқда.

СУРАТДА: Карачи портига кўпгина юк автомобиллари ва тракторлар юклаган «Симферополь» совет теплоходи келди.

ТАСС фотохроникаси.

Электротехника буюмлари заводи металл-конструкция цехининг слесарь-шлифовшчиги М. Мирбобоев уч йилдан буён ана шу корхонада меҳнат қилмоқда. У смена нормаларини доимо 120—130 процентдан адо этмоқда.

СУРАТДА: Миробид Мирбобоев.

Л. Глауберзон фотоси.

● *Элга хизмат — олий ҳиммат*

Буюртмачилар хурсанд

Бежирим кийинган йигит-қизларни кўриб беихтиёр дилдан қувониб қўясан, киши. Уларнинг дид билан кийинишидан завқланиб шундай кийимнинг келади. Киши ўзига мос кийинишга не етсин! Бунда айниқса кийимнинг матоси, ранги ва тикилиши муҳим ўрин тутади. Чиройли ва бежирим кийим хусусида фикр юритар эканмиз, унинг ижодкорлари ҳақида тўхталиб ўтмасак бўлмайди.

Киров кўчасидаги 5-модалар ательесида кўплар қатори мастер Манзурахон Муродова сменаси ҳам ишлайди. Ательега ҳар куни кўплаб буюртмачилар келиб туришади. Бунинг боиси юқорида айтганимиздек, кишиларнинг дидига мос кийим тикилаётганидадир. Чеварларнинг элга кўрсатаётган хизмати пойтахтимиз буюртмачиларига манзур бўлаётир.

Манзура 10-синфни битиргач, тикувчилик курсига кириб ўқий бошлади. У тикувчилик касбини мукаммал эгаллашга киришди.

Курсни битириб, шаҳардаги 2-модалар ательесига келди. Бу ерда ўз касбини жон дилдан севишини намойиш қилди. Кишилар унга буюртма беришдан ташқари, кийиниш, матолар танлаш хусусида маслаҳатлар ҳам олиб туришар эди. Манзура буюртмачилар билан тобора яқин муносабатда бўлгани сайин билим кўламини ошириши зарур эканлигини англади. Яна ўқиш керак, деди у ўзига-ўзи. Мақсадни амалга ошириш учун тўқимачилик инженерлари институти тикувчилик факультетининг кечки бўлимига кирди.

Интилганга толе ёр, дейди халқимиз. Манзуранинг изланиши, ғайрати тикувчиликни ҳам амалий, ҳам назарий жиҳатдан эгаллашига олиб келди. У 1966 йили ўқишни тамомлаб 5-модалар ательесига мастер бўлиб келди.

Икки йилдан буён шу ерда кишилар буюртмасини бажонидил бажаряпти. Янги модаларни ўзлаштиришда ҳамкасбларига ёрдам беряпти. Манзура бошлиқ смена тикувчилари беш йилликнинг учинчи йилида буюртмаларни ўз вақтида ва сифатли бажариш билан бирга, йиллик план топшириқларини СССР Конституцияси куни — 5 декабргача бажаришга аҳд қилишган.

— Биз фақат буюртмачилар матосидан кийим тикиш билан кифояланиб қолаётганимиз йўқ, — дейди ателье мудири Рустам Жалолов, — ўзимизда ҳам ҳар хил кийимлар учун ишлатиладиган лавсан, трико, бостон, китрон сингари матолар бўлиб туради. Бу буюртмачилар учун қулайлик яратиб беради.

М. Муродова сменасида ишлаётган Фотима Акрамова, Муборак Пўлатбекова, Люба Газизова, Валя Саяжина ва Полина Петракова каби тикувчилар ишлаб чиқариш илғорлари ҳисобланадилар. Коммунистик меҳнат зарбдорлари аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун курашда бошқаларга ўрнак бўлаётирлар.

К. НОРМАТОВ.

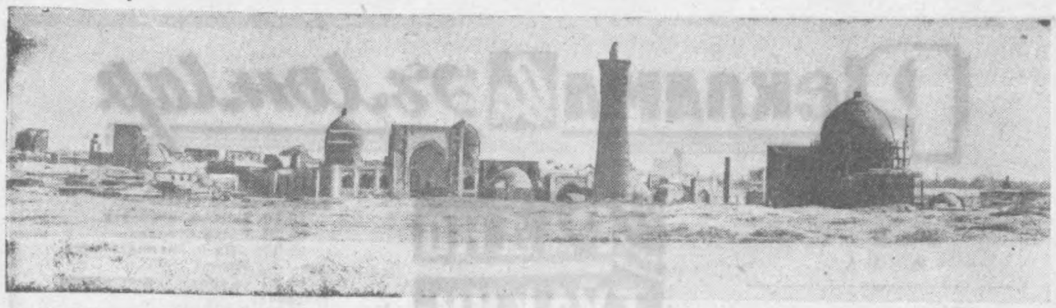

• ФОТО ЛАВҲА

БУГУНГИ БУХОРО

Бухоро... Бу қадимий ва навқирон шаҳарнинг довруғини ким эшитмаган дейсиз. Унинг довруғи бутун дунёга тарқалган. Ўзбек меъморчилигининг ноёб безаклари билан ҳанузгача жилоланиб турган бинолар бу ерга келган меҳмонларни ўзига мафтун этиб келмоқда.

Бухоронинг бугунги жамолини айтмайсизми? Янги-янги замонавий бинолар билан гўзаллашиб бораётган шаҳар айниқса оқшомлари файзли, гавжум бўлади.

Юқоридаги 1-суратда серқуёш Ўзбекистонимизга ташриф буюрадиган меҳмонларни ўзига мафтун этадиган тарихий обидаларни кўриб турибсиз.

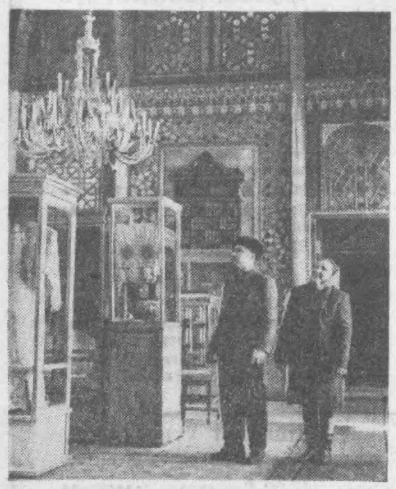

Бу замонавий бино ҳам шаҳар кўркига кўрк қўшиб турибди. Янги универмагнинг ширинсўз савдо ходимлари шаҳар аҳолисига намунали хизмат кўрсатишяпти.

Шаҳардаги Ситора ва Маҳи Ҳосса музейи кишилар билан доимо гавжум бўлади. Музейга қўйилган ҳар бир экспонат кўҳна шаҳарнинг ўтмиши, бугунги куни ҳақида ҳикоя қилади. Бу нақшинкор бинодан ана шу музейга кирасиз.

Бухороликлар санъатни жуда севишади. Ана шунинг учун ҳам шаҳардаги Айний номли музикали драма ва комедия театри доимо санъат шайдолари билан гавжум бўлади. Санъаткорлар эса ўзларининг дилбар қўшиқ, шўх рақслари билан театрга келган томошабинлар дилини шод қилишади. Театр коллективи Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» драмасини саҳналаштириб, уни томошабинларга кўрсатяпти. Сиз суратда Азиз Маҳмудов ва Хафиз Йўлдошевларни ана шу спектаклдаги Навоий ва Хусайн Бойқаро образларида кўриб турибсиз.

Кўкка бўй чўзган бу бинолар ҳам шаҳар кўрки!

Хуллас, Бухоро кун сайин тўлин ойдек гўзаллашяпти. Шаҳарнинг ана шу чиройидан баҳраманд бўлай десангиз, унинг тарихий ёдгорликлари билан танишай десангиз Бухорога марҳамат.

С. Безносов фотолари.

Танишинг, ҳамшаҳарларингиз

ҲАМИША ЙЎЛДА

Онахон нарвон қўйиб, эндигина олча шохига ўтган эдики, шох синиб кетиб, зарб билан ерга тушди. «Фалокат оёқ остидан чиқади», деб шуни айтадилар-да. Унинг сон суяги юқоридан синган эди. Қўни қўшнилар тўпланди. Баъзи кишилар табиб чақиришни маслаҳат берсалар, баъзилар «врач чақирган тузук, 54 ёшда синган суякни улаш осон иш эмас...» — дер эдилар. Врач чақирилди.

Дарвоза ёнига тез ёрдам машинаси келиб тўхтади. Ундан қорачадан келган, ўрта бўйли қорақош йигит тушди. Врач Онахоннинг аҳволини кўрибоқ, тезда касалхонага олиб кетиш зарурлигини ва операция қилиш кераклигини айтди.

Операцияни ёш врач Т. О. Ҳасановнинг ўзи қилди. Бу воқеа ўтган йили бўлган эди

Маълумки, суяк жароҳатланганда, синганда ёки чиққанда, туғма қийшиқ бўлган ҳолларда киши қаттиқ азобланади. Ахир, инсонни тик сақлаган нарса ҳам суяк-да. Авваллари бу хилдаги беморларни табиблар даволаганлар. Лекин бу «шифокор»лар ҳамиша ҳам муваффақиятли даволайвермаганлар. Қанчадан-қанча киши чўлоқ, ногирон бўлиб қолгани маълум.

Тошкент шаҳрида суяк касалликларини даволайдиган — травматология ва ортопедия илмий текшириш институти ишлаб турибди. Бу институтда суяк касалликларини даволаш устида неча-неча олимлар тунларни тонгга улаб ишлаётирлар. Шулар орасида юқорида биз тилга олган Туроб Обидович Ҳасанов ҳам бор. У медицина фанлари кандидати, суяк шифокори. Ўз ишининг мутахассиси чарчамас ҳаким.

Т. О. Ҳасанов 1960 йил Тошкент медицина институтини муваффақиятли тамомлаб, Олмалиқ шаҳрига ишга йўлланма олди. У шаҳар касалхонасида бош врач бўлиб ишлади. Туробжон иш жараёнида суяк касалликларини даволашга қизиқиб қолди. Ёш шифокор 1961 йилда Тошкент врачлар малакасини ошириш институти қошидаги травматология ва ортопедия кафедрасида, машҳур шифокор, профессор Н. М. Шоматов бошчилигида малакасини оширди. Ёш қалбда устоздай бўлиш, суяк касалликларини даволаш нияти янада кескинлашди.

Шифокорлик касбини жон-дилидан севган ёш врач Т. О. Ҳасанов кун сайин билимини оширишга киришди. У 1963-1966 йиллар давомида Москва Марказий травматология ва ортопедия илмий текшириш институтида кўзга кўринган профессор травматолог А. В Каплан раҳбарлигида аспирантурада ўқиди. 1966 йили «Умуртқа поғонасининг жароҳатланиши» — деган темада Москвада кандидатлик диссертациясини ёқлади. Туробжоннинг диссертацияси олимлар томонидан юқори баҳоланди.

Ёш олим шифокорликни ўзи ўқиб ўрганган назарий билимини амалий ишда қўллаш билан бошлади. У Ўзбекистон травматология институтига келтирилган касалларни даволаш билан кифояланибгина қолмай, республикамиз область ва районларида бўлиб, беморларга яқиндан тиббий ёрдам берди. У айниқса тез ёрдам республика санитария авиациясида актив қатнашди. Олим кўп марталаб санитария авиациясида учди ва кўпгина беморларни даволади.

14 ёшлик Р. Цойни автомашина босиб кетди. Уни оғир ҳолатда Оҳангарон касалхонасига келтирдилар. Боланинг ўнг оёқ сони синган эди. Тошкентдан ўша онда Т. О. Ҳасанов учиб борди. Операция муваффақиятли чиқди. Бола тез кунда оёққа боса бошлади.

Бунга ўхшаш воқеалар ёш шифокор ва изланувчан олим Туробжон ҳаётида ҳар куни бўлиб туради. Шифокор беморларга беҳиҳоя хушмуомалада бўлади. Уларга берадиган тиббий ёрдамини бирор дақиқа кечиктирмайди. Шифокор ютуқларининг сири балки ана шундадир.

— Беморларни ҳар доим операция қилавериш шартми?

Бу саволимизга Ҳасанов:

— Операция ҳар доим шарт эмас, беморларни операциясиз ҳам даволаш мумкин. Қўл ёки оёқ чиққан бўлса, уни дарҳол ўз жойига солмоқ лозим. Лекин буни ўша соатнинг ўзида бажариш керак. Кўпинча беморлар вақт ўтказиб шифокорларга мурожаат қиладилар. Бундай ҳолларда чиққанни ўз жойига солиш сингандан ҳам қийин бўлади, бу процесс операция йўли билан амалга оширилади. Қўл ва оёқлар синганда кўп ҳолларда операция қилинмай даволаш мумкин. Аввало, суяк ўрнига келтирилиб солинади ва гипсланади. Лекин ҳамиша гипсланавермайди ҳам. Суяк ўринларига келтирилмай гипсланса, қийшиқ бўлиб қолиши мумкин. Бу иш шифокордан ўта хушёрлик, билағонлик ва ҳозиржавобликни талаб қилади,— деб жавоб берди.

Ёш травматолог Т. О. Ҳасановни, ҳозирги замон суяк касалликларини даволашда моҳир олим десак, арзийди. Чунки олим ёш бўлишига қарамай, унинг 15 дан ортиқ илмий иши эълон қилинган. Яқинда янги ёзган бир монографиясини Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш министрлиги ижобий баҳолади. Бундан ташқари яна суяк касалликларини даволаш ҳақида иккита методик қўлланма ёзган. Унинг учинчи бир илмий иши Тошкент қурувчиларига бағишланган. Унда суяк синишлари ёки турли жароҳатлар юз бермаслигининг олдини олиш учун қурувчиларга фойдали маслаҳатлар берилади. Бу асарлар шу йил босмадан чиқади.

Медицина фанлари кандидати Т. О. Ҳасановни медицина фанининг оташин пропагандисти ҳам дейиш мумкин. Шифокорнинг медицина мавзуларида ёзган илмий-оммабоп мақолалари республика матбуотларида тез-тез босилиб туради. У республика санитария маорифи уйига вакил қилиб сайланган.

Т. О. Ҳасанов Тошкент шаҳар муассасаларида, корхоналарида тиббиёт темасида лекция ва суҳбатлар ўтказиб туради. У институт директори, устози профессор Н. М. Шоматов бошчилигида яна ўз илмий ишларини такомилига етказиш, совет медицина фанини бойитиш учун ҳормай-толмай меҳнат қилмоқда. Қалби олов, инсонлар сиҳатлигининг посбони, ёш ҳаким — суяк шифокори доимо сафарда, йўлда.

Ш. ОДИЛОВ.

СУРАТДА: Арманистон ССР халқ артисткаси Анжелика Шахнабадян миллий рақс ижро этмоқда.

Г. Багдасарян фотоси. ТАСС фотохроникаси.

• *Истироҳат боғларида*

СИЗЛАРНИ КУТИШМОҚДА

Кўм-кўк дарахтлар аро булбул навоси эшитилади. Турли-туман қуш унга жўр. Атроф гўзал. Бу ер ўзининг қандайдир сеҳри билан, инсон қалбининг нозик торларини чертиб, кишини ўз оғушига чорлайди.

Тошкентдаги «Ғалаба» маданият ва истироҳат боғи энг кўркам жойларимиздан бири. Бу манзилда дам олувчиларнинг кети узилмайди: эрталабдан кечгача қувноқ хандалар қулоққа чалинади.

Сувда сайр қилувчилар учун қайиқлар муҳайё. Шахмат, шашка, домино, теннис ўйнашни хоҳлайсизми, марҳамат, улар ҳам тайёр. Шаҳар маданият бошқармаси ва боғ маъмурияти меҳнаткашларнинг кўнгилли ҳордиқ чиқаришини яхшилаш мақсадида бу йил сайргоҳга 45 минг сўм сарфлаб, ремонт ишларини сифатли ўтказди.

Боғдаги қаҳвахона, ошхона ва чойхоналар мунтазам ишлаб турибди. Бу ерда адабий кечалар, суҳбатлар, революция ва Улуғ Ватан уруши қатнашчилари билан учрашувлар бўлиб туради. Масалан, яқинда Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига бағишлаб «Бир пиёла чойга марҳамат» мавзуида адабий кеча ўтказилди.

«Киров биз билан» темаси асосида шу йил июль ойларида тантаналар байрами бўлади.

Бу айём планида: «Қимиз сайлига марҳамат», «Маҳалламиз куни», «Саломатлик куни»—деган мавзулар ўз ифодасини топган. Боғ коллективи келгусида бўладиган тантаналар учун пухта ҳозирлик кўрмоқда.

— Хуллас, —дейди ушбу сайргоҳ директори И. Қаландаров,—байрамлар кетидан байрамлар, кечалар кетидан кечалар бўлаверади. Боғимизга ташриф буюринг, сизларни кутамиз, муҳтарам биродарлар!

О. ТЎХТАНАЗАРОВ.

Ўзбекистонда тожик адабиёти ва санъати декадаси олдидан

Гўзаллик мафтуни

Тожик совет адабиётининг истеъдодли ёш адибларидан бири, талантли шоир ва драматург Файзулло Ансорий эндигина ўттиз етти баҳорни кўрди. Файзулло қарийб йигирма йилдан буён самарали ижод қилиб келаётир.

Ёш шоирнинг дастлабки шеърлари 1947-1948 йилларда республика марказий матбуоти саҳифаларида босилиб чиқади. Шундан кейинги йиллар давомида шоирнинг «Қарға ва кабутар», «Дўстлик гулдастаси», «Йўлда қуёш», «Гулшан», «Шарофат» каби қатор ҳикоялар ва шеърлар тўпламлари нашр этилди. Файзулло Ансорий тезда ажойиб драматург сифатида ҳам танилади. У ўзининг «Имтиҳон» номли замонавий мавзуда ёзилган саҳна асари билан тожик совет драматургиясига кириб келди.

Талантли драматургнинг «Ҳаёт ва ишқ», «Квартирант», «Она ҳукми» каби қатор пьесалари республика томошабинларига манзур бўлган саҳна асарларидан ҳисобланади.

Файзулло Ансорийнинг шеърлари, ҳикоялари ва саҳна асарлари рус тилига ва қардош халқлар тилларига таржима қилинган.

Қуйида Файзулло Ансорий шеърларидан намуналар ўқийсиз.

Кун шошади

Ҳаёт бошлаганда дўст топар киши
Дўст-ла кечсин севинч-у фироқ.
Ўзим эса тентираш ишим,
Дўст мендан, мен дўстдан йироқ.
Нега бундай?
Севганим билиб
Хушёр тортмадингми, эй соҳибжамол?
Орзум — кундуз сен офтоб бўлиб,
Тунлар порлаб тур худди ҳилол.
Елғизлик ҳам энди етар, бас.
Ахир бор-ку йўлдош. Ерда ҳам,
Кун ошиқар қара, тўхтамас,
Қалбинг бўлсин қалбимга ҳамдам.

Баҳор эрди...

Баҳор эди... Эрта тонг ҳали,
Кезар эдим ғуссали ондек:
Кўз олдимдан кетмас жамолинг,
Фариштадан ўтса ўтгудек.

Баҳор эди... Чўғдай лоладан
Ер тақарди чаккасига гул.
Шаббодалар айтган ноладан
Севги мадҳин англардим нуқул.

Баҳор эди — сойнинг юзида.
Кумуш бетин юварди ҳилол,
Аммо чеҳранг қолмай изимдан
Ҳорғинликни қуварди дарҳол.

Баҳор эди — умидлар они
Нурли , мунгли, ғусса бор дилда.
Қулоқларга ёқар фиғони
Қўшиқ айтиб оқса ҳар жилға.

Жилғаларни қувган жилғадек
Қалбингга мен излардим йўлак,
Аҳволимдан хабар олсин деб
Бир дўстимдан юбордим дарак.
Ўша элчим нўноқлик билан:
Севгимнинг ҳам белига тепди,
Жонон ўзин олибди баланд.
«Сувга айтсин тушини» депти.
Бўш келмадим, қайтмадим йўлдан
Тақдир билан жангни бошладим.
«Эркак қалби мард бўлар» дебон
Ҳузурига қадам ташладим.
Ҳислар мени этди девона.
Изларини сурдим кўзимга.
Ҳам у мағрур қизни парвона
Эта олдим кейин ўзимга.
Қалб амрини бажардим аъло,
Энди ёшлар сизга маслаҳат:
Элчи қўйманг қизларга асло,
Бораверинг ўзингиз фақат.

Баҳор эди... Сен хижолатда,
Юрагимга лаббай, дея олдинг
Миннатдорман ўша ҳолатдан,
Садоқатим, қалбимда қолдинг.

Абдувоҳид таржималари.

Чин гўзаллик ҳақида

Сени кутарканман кечки пайт боғда,
Гоҳи сукут сақлаб, гоҳи куйлардим.
Биринчи учрашув ҳаяжонлари—
Нима деб гап бошлаш йўлин ўйлардим.
Мен учун нўп оғир, сен учун қандай?
Ошиқлар англайди ошиқнинг сирин.
Балки сен шунчаки кулиб ҳолига —
Боқдиягми мендек бир севги асирин.
Ҳа, или бор мен сени цехда кўргандим,
Атлас тўқир эдинг, бўлса эсингда.
Етмиш ранг товланиб камалаксимон
Чиройинг балқирди шу атласингда...
Шу он хаёлимни банд этди сенинг
Жоду кўзларинг-у, ҳинду ҳолларинг.
Биринчи бўсага муштоқ юзингда,
Ғунчадек лаб очган лаъли болларинг.
Мен кутдим, сен келдинг, мана, учрашдик.
Интизор турибман яна қаршингда.
Лекин ўша нодир гўзалликларинг,
Бугун кўринмайди бу қарашингда.
Фақат пардоз билан тирикдайинсан,
У қора холингни босибди бўёқ,
Упа-эликларга бекор булғама,
Асло ўз ҳуснингни сен бундан буёқ!

Толиб ЙЎЛДОШ таржимаси.

Ўлган кишининг юраги беморга муваффақиятли ўрнатилиши медицина фанининг катта ютуғидир. Лекин бу бир муваффақият ёт юракни ўрнатиш проблемаси ҳал этилди, деган гап эмас. Ҳозирги вақтда олимларнинг инсон организми учун сунъий эҳтиёт қисмлар яратиш соҳасидаги ишлари жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу соҳада қандай муваффақиятларга эришилди?

«Новости» матбуот агентлиги газетхонлар эътиборига таниқли совет олими академик Василий Париннинг суҳбатини ҳавола қилади.

— Ҳаётий муҳим аъзолар ва организм системаларини протезлаш проблемаси жуда катта аҳамиятга эгадир. Уни ҳал этиш фаннинг турли соҳалари вакилларидан—физиолог, химик, физик, морфолог олимлардан, клиника врачларидан ва инженерлардан кўп куч ва ғайрат сарфлашни талаб қилади.

Ҳайвонлар устида ўтказилган тажрибаларда нафас олиш функциясини механик аппаратлар билан алмаштириш кўпдан буён қўлланилмоқда. Ҳозирги вақтда бу вазифа инсонга нисбатан ҳам муваффақиятли ҳал этилмоқда, инсон кўп кунлар давомида сунъий нафас олдирилиши мумкин. Бунинг учун ўпкага бир меёрда ҳаво ёки газ аралашмаси юбориб турадиган асбоблар ясалган.

Бошқа бир аппарат — «пўлат ўпка» герметик кабинага ўхшаган бўлиб, беморнинг гавдаси унинг ичига киритилади, боши ташқарида қолади. Герметик кабинада худди нафас олишдаги каби ҳаво гоҳ камайтирилади, гоҳ кўпайтирилади. Кабинада ҳаво камайганда кўкрак қафаси пассив кўтарилиб, ўпкага ҳаво киради. Нафас олиш мушаклари шол бўлган (бундай ҳоллар полиомиэлитдан сўнг учрайди) беморлар шу тарзда даволанади. Сунъий нафас олдиришнинг бошқа усуллари ҳам бор.

Организмнинг ҳаётий функцияларини тиклаш учун сунъий қон айланиш проблемаси мамлакатимизда биринчи марта С. Брюхоненко томонидан кун тартибига қўйилди. У автожектор яратди. Клиник ўлим ҳолатидаги ҳайвонларни тирилтириш учун бу асбобдан кўп марта фойдаланилди. Кейинчалик эса юрак ва ўпка бажарадиган ишни вақтинча сунъий нафас олдирувчи ва қон айлантирувчи асбоблар зиммасига юклаб, одамни операция қилиш бошланди. Эндиликда эса қон айланишидан ажратиб қўйилган «қуруқ» юракни операция қилиш кенг қўлланилмоқда.

Клиник ўлим ҳолатига қарши курашда, юрак фаолиятининг етарли эмаслигини даволашда, ёмон шишларни химиотерапевтик даволашда сунъий қон айланиш усулидан яқин келажакда кенг фойдаланиладиган бўлиб қолади. Баданнинг рак билан зарарланган қисмининг ўзида қонда шишга қарши дориларнинг кўп миқдорда тўпланишига эришиш соҳасида дастлабки ютуқларни қўлга киритилди.

Сўнгги йилларда механик юрак яратиш масаласи қўйилмоқда. Бу идея афсона бўлиб туюлиши мумкин. Лекин бизнинг замонамизда яқин ўтмишда хом ҳаёл деб ўйланган нарсалар рўёбга чиқмоқда-ку!

Ҳозирнинг ўзидаёқ ҳайвонларда юракнинг бир ёки икки қопчиғи ўрнини босадиган насос ўрнатилганлиги ҳақида ахборотлар бор. Юракнинг ёрдамчи механик қопчиқлари тажриба ўтказилаётган ҳайвонларда сунъий равишда юрак фаолияти камайтирилганда унинг ҳаётини сақлаб туриш имконини беради. Юракнинг сунъий ёрдамчи механик қопчиқлари ўрнатилмаса, бундай оғир тажрибада ҳайвонлар ўлиб қоларди. Клиник практикада бундай аппаратлардан фойдаланишга ҳам уриниб кўрилди. Юракни механик юрак билан тўла алмаштириш жуда мураккаб вазифадир. Бироқ тадқиқотчилар ҳозирнинг ўзидаёқ механик юрак ёрдамида ҳайвонлар организмининг бир кечаю кундуздан кўпроқ яшаб туришини таъминламоқдалар. Бундай ишлар совет ва чет эл олимлари томонидан олиб борилмоқда. Ўйлаймизки, зарур бўлган вақтда одамларнинг ишдан чиққан юраги муваффақиятли равишда сунъий юрак билан алмаштириладиган вақт узоқ эмас.

Афсонами ёки ҳақиқат?

Бундан йигирма беш йилча муқаддам клиник шароитда қўлланиш учун арзийдиган сунъий буйрак биринчи марта яратилган эди. Ҳозир эса бундай буйракларнинг ўнлаб модели мавжуддир. Шундай ҳодисалар ҳам тасвирланганки, беморнинг ҳаёти сунъий буйрак ёрдамида ярим йилгача сақлаб турилган.

Замонавий техникадан фойдаланиш туфайли ҳаётий муҳим функцияларни алмаштириш методи вужудга келди ва амалга оширила бошлади. Электр токи юбориш йўли билан организм функциясига таъсир ўтказиш ана шундай методлардан биридир. Электр токи юборилганда асаб ва мушак тўқималарида унинг фаоли ўзгаришларига хос бўлган комплекс қўзғолиш вужудга келади. Юрак тўсатдан тўхтаб қолган ҳолларда бир ритмда электр стимуляцияси қўлланилади, бемор юраги уриб туришини таъминлаш учун электр стимуляцияси икки йилдан зиёдроқ қўлланилган ҳоллар ҳам бўлган. Тез ёрдам шароитида ҳамда организмни жонлантириш мақсадида қўлланиладиган стимуляторларниг асосий турлари ҳозирнинг ўзидаёқ СССР да ишлаб чиқилган, синовдан ўтган ва уларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Жонлантирувчи стимулятор юракни бир меъёрда ишлашга мажбур қилади ва у юрак қисқаришини бошқариб турувчи электр протездан иборат.

Ўйлаймизки, бу метод бошқа вазифаларни бажариш учун ҳам, масалан, мушак палажининг баъзи турларида нафас олиш функциясини тиклаш учун кенг қўлланилса керак. Бунинг учун соғлом ва касал мушакларга электродлар ўрнатилади ва бир-бири билан кучайтиргич орқали боғланади. Ана шунда соғлом мушак ҳаракатга келганда ҳосил бўладиган электр потенциали палаж мушакни ҳам ишлашга мажбур қилади.

Ҳозирги вақтда жарроҳликнинг классик усуллари ҳам, операция вақтида ишлатиладиган материаллар ҳам ўзгармоқда. Механик чок, «жарроҳлик тикув машинаси»нинг ихтиро қилиниши ва жорий этилиши совет тадқиқотчиларининг катта ютуғидир. Бу ихтиро турли операциялар ўтказишни тезлаштирди.

Медицинада синган суякни ва яра четларини клейлаб ёпиштириш усулининг қўлланилиши ҳам реалдир. Шу мақсадда цианакрилат клейидан фойдаланилмоқда. Сунъий материаллардан организмга бирикиб кетадиган протезлар яратиш каби жуда мураккаб проблемани ҳал этишда умид бахш этувчи натижаларга эришилди. Қон томирларини нейлон, фторопласт, лавсан трубалар билан протезлаш, юрак клапанини алмаштириш юзасидан тажрибалар ўтказилди.

Мутлақо янги жарроҳлик техникаси практикага кириб келмоқда. Физик олимлар онкологлар учун радиоактив нур таратувчи янги манбаълар яратдилар, улар жарроҳ ништари ўрнини босмаса ҳам, шишларни даволашда кўпинча таъсирчан восита бўлмоқда. Бош миянинг патологик ўзгарган жойларини парчалаш —«олиб ташлаш» учун ултратовушдан фойдаланилмоқда.

Менимча, оптик диапозондаги квант генераторларидан жарроҳлик мақсадлари учун фойдаланиш мумкин бўлади. Уларнинг ёрдамида тирик организм ичидаги кичик бир участкада ёруғлик нурини тўплаш мумкин бўлади. Кўздаги тўр парда ажралиб қолса, киши кўр бўлиб қолади. Тўр пардани жойига «ёпиштириш»да квант генераторларидан муваффақиятли фойдаланилгани ҳақида хабарлар тарқалди. Хавфли ўсмаларни куйдириш мумкинлиги тажрибада исботланди.

Автоматик созлаш назарияси медицинада ҳам қўлланилиши муҳимдир. Организм функцияларини автоматик бошқарувчи приборларни яратишда шу назарияга асосланиш керак. Бу ўринда гап икки томонлама алоқа, яъни прибор-организм-прибор алоқаси ҳақида бормоқда. Қон босимини ва юрак уриши тезлигини созлаб турувчи приборлар яратишга уринишлар бошланди. Бундай приборлар маълум вақт мобайнида ҳаётий муҳим аъзолар ишини автоматик бошқара оладиган механизмларнинг дастлабки турларидир.

Инсон организмининг энг муҳим аъзолари ва системаларини протезлаш проблемасини тўла ҳал этиш учун ҳали кўп иш қилиш керак. Инсон саломатлиги, узоқ умр кўриши учун курашнинг бу оғир йўлида олимларнинг янги муваффақиятларни қўлга киритишларига шубҳа йўқ. Шундай вақт келадики, юракни ҳам эҳтиёт қисм— механик юрак билан алмаштириш мумкин бўлади.

(АПН)

ФОТО-ОБЪЕКТИВДА ЖАҲОН

Австриялик 40 ёшли Билл Хоуэлл «Олтин хўрозча»да Атлантик океанидан сузиб ўтиш учун узоқ саёҳатга тайёрланмоқда. Билл Хоуэлл бу сафарга ўзи кашф этган «Олтин хўрозча» деб шоирона ном қўйган кичкина қайиқчада ёлгиз чиқади.

Ҳозир катамаран (кичик қайиқ) Уайт ороли ёнидаги (Буюк Британия соҳиллари) Бомбридж гаванида турипти. Ўша ердан Билл Хоуэлл ўз саёҳатини бошлайди.

СУРАТДА: Билл Хоуэлл «Олтин хўрозча» катамарани ёнида.

АП—АПН фотоси.

Англияда ҳаво ёстиқ — «Трайдент»да юрадиган машинанинг янги модели ихтиро қилинди. Машина ўсмирлар учун мўлжалланган бўлиб, уни бошқариш осон, ишончли, соатига 15 километргача тезлик билан юриши мумкин. Машинанинг оғирлиги 50 килограммга яқин, узунлиги икки метр. «Трайдент» икки соат ишлаши учун бир литр бензин кетади.

СУРАТДА: янги «Трайдент» машинаси.

АП—АПН фотоси.

Африка қитъаси кам учрайдиган ўсимликлар ва дарахтларнинг масканидир. Мали территориясида учрайдиган мана бу дарахт бавольник деб аталади. У чиндан ҳам баҳайбатдир. Бундай дарахтни арралаб йиқитиш учун камида бир ҳафта керак.

В. Корочанцев фотоси.
ТАСС фотохроникаси

ҚАЛБДАГИ ЧАНДИҚЛАР

«ИЛ-14» «Белоруссия» яланглиги устидан учиб ўтмоқда эди. Кун очиқ бўлиб, ерда далалар, яйловлар, кичик ўрмонлар, сойлар аниқ кўриниб турарди. Кўм-кўк ўрмон ўзининг асрий арчалари ва илдиздор қайинлари билан гиламдек ёзилиб ётарди. Бундайлар одатда ботқоқликлар ўртасида ўсади. Умуман бу ботқоқзор, қиёқ новдалари ўсадиган ерлар, ўрмон массивини бўлиб юборганди.

— Минск областининг илгариги Богомольск району,—дейди йўлдошим белоруссиялик шоир Алесь Ставер.— Самолётнинг бу ердаги сояси менга 1943 йилнинг ёзини ва 1944 йил баҳорини, фашистлар қамалида қолган партизанлар ерини эслатади. Ўшанда биз жазоловчилардан қутилиш учун ботқоқзор ўрмон бўйлаб тентирдик. Қишлоқлар ловуллаб ёниб, уфқни ўт ва тутин қопларди. Бу ерда бўлиб ўтган фожиани тасвирлаш жуда ҳам қийин. Ота-оналар фарзандларидан жудо бўлардилар. Кўплар жазоловчиларнинг чангалларига тушиб қолардилар.

Шундан кейин уларнинг Ғарбга томон асирлик йўли бошланарди. Бундай қисмат менинг ҳам бошимга тушди. Қадирдон ерлардан мен ҳарбий соқчилар назоратида Берлинга концентрацион лагерлар г а ҳайдаб олиб кетилдим.

Мана қаердан экан Алесь Ставернинг сатрлари! Мен унинг яқинда Минскда чиққан кўп йиллардан сўнг, шу кеча кундузда шоирнинг тушларига кираётган болалиги, ўқлар чинқириғи, Рурдаги концлагерь ҳақидаги шеърини ва «Қалдирғочлар ёмғир олдидан» номли шеърий тўпламини хотирладим. Худди ана шу ерлар Ставернинг белорус журнали «Мелодосць»да босилиб чиққан «Ҳарбий соқчилар назоратида» номли романида тасвирланган.

«Ҳарбий соқчилар назоратида» романи фашист босқинчилари қуршовида қолган партизанлар району, ўрмон қаърига қувғин қилинганлар, ботқоқликдаги деҳқон оилалари, аёллар, кексалар болалар жасорати ҳақида ҳикоя қилади. Муҳим томони шундаки, асарни ўз бошидан кечирган, юқорида таъкидлаб ўтилганидек ўшандай оилаларнинг бирида энг кичиги бўлган ўғил ёзади. Партизанлар оғир машаққат билан ботқоқликлар орқали толиқиб ўтиб, ўрмондан Полик кўлига чиқаётганларида у ота-онаси ва акалари билан бирга бўлади. Ота-онаси ва акаларидан жудо бўлган ўн тўрт ёшли Алесь фашистлар қўлига тушади. Алесь Ставер асар туркумига «Бошдан кечирганларни» ҳам қўшишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди. Бу ҳам тўғри. Романдаги ҳамма воқеани автор ўз бошидан кечирган. Буларнинг барчасини деҳқон фарзанди—фашистлар асири—ғарбга қувғин қилинганлар, тутқинлар колоннасида юрганида кўрган эди.

Мен Алесь Ставер билан Минскда, Гомельда, Витебскда, Могилёвда, Брестда китобхонлар билан бўлган учрашувларида бўлганман. Одатда у ўз шеърларини ўқирди. Улар жонажон Белоруссияга бўлган муҳаббат билан тўла. Ўқувчи Ставерни лирик қўшиқчи шоир сифатида яхши билади. Бутун умрга бўлган чин, соф муҳаббатда ўзларининг самимий маслаҳатчиларидек кўрадилар. Шундай вақтлар ҳам бўладики, шоирнинг ижодий учрашувларида уруш ва фашизм ҳақида гап бўлиб қолади. Бу вақтда унинг қайғули-ғазабли шеърлари жаранглайди.

Алесь Ставер уруш ҳақидаги китобини давом эттирмоқчи. У бир бутун трилогия ёзиш ниятида: биринчи қисм—«Ҳарбий соқчилар назоратида», иккинчиси «Немисшина» концлагерининг асирлари ва офатлари ҳақида, учинчиси «Аланга ва муз»—фашистлар Германияси таслим бўлганидан сўнг уйга қайтиш тўғрисида.

А. ЭВЕНТОВ.
(АПН).

ШОИР хотирасига

Агар севимли шоиримиз Ғафур Ғулом ҳаёт бўлганида 65 ёшга тўлган бўлур эди. Ха, энди у орамизда йўқ. Аммо шоир ўз асарлари — ажойиб достон ва шеърлари, повесть ва ҳикоялари умрбод яшайди. Унинг ижоди авлодлардан-авлодларга ўтиб, китобхон қалбини забт этаверади.

Шаҳримиздаги 169-мактаб ўқувчилари Ғафур Ғулом номини ҳамма қатори эҳтиром билан тилга оладилар. Яқинда шоир номидаги ана шу мактабнинг комсомол ва пионерлари Ғафур Ғулом қабрини зиёрат қилдилар. Унинг қабр тоши устига гулчамбарлар қўйдилар. Зиёрат пайтида республикамизнинг таниқли шоир ва ёзувчилари иштирок этишди.

К. Ромеев фотоси.

● *Безорига шафқат йўқ*

«ҚЎРҚИТИБ ҚЎЙМОҚЧИ» БЎЛГАНМИШ...

«Ташкенткабель» заводининг ишчиси Вакил Ямнинов тунда судралиб уйига кириб келди. Бу ҳолни кўрган хотини Фардона таажжубланиб:

— Вой ўлмасам, Вакилжон, ичиб келибсизда, қани ўзингизни тутингчи, кийимларингизни ечиб олай,— деди. Вакил бўлса:

— Қоч, яқинимга йўлама, жиғингни эзиб қўяман!— деб ўшқирди.

Шу пайт у хотинига:

— Ҳой ақли калта, бу ерга қўйган пул қани?! — деб қичқирди.

— Сиз қўйган пулни кўрмадим Вакилжон,— деди Фардона алинган оҳангда.

Вакил унга яқинлашиб:

— Ҳмм... кўрмадингми,— деди тишларини ғичирлатиб, ҳозир пулни топасан, бўлмаса ўзингни жаҳаннамга кетдим деб ҳисоблайвер!

— Йўқ, йўқ, Вакилжон, ундай деманг, пулингизни олмадим, кўрмадим ҳам, — деди Фардона кўз ёшларини артиб.

Қутирган Вакил стол устида турган пичоқни олди-да, хотини уйга кириши билан унинг қорнига санчди. Аёл қора қон қақшаб ерга йиқилди. Тунда аёл фарёдини эшитган уларнинг қўшниси Валентина Дмитриева Фардоналар уйига югуриб келди. Фардона қонига беланиб ерда ётар. Вакил бўлса, гўё «ажойиб иш» қилиб қўйгандек, икки қўлини белига тираб уйни айланиб юрарди.

Валентина Алексеевна бу хунук воқеани кўргач, уйдан отилиб чиқиб, «тез ёрдам» ва милицияга қўнғироқ қилди. Бир зумда шифокорлар билан милиция ходимлари етиб келишди. Шифокорлар Фардонани ўлим чангалидан сақлаб қолдилар.

«Безори Вакил милиция бўлимига келтирилгач, сўроқ қилинди. Ундан «Нега хотинингга пичоқ урдинг» деб сўралганида, у «Мен уни қўрқитиб қўймоқчи эдим. Мени кечиринглар, бу қилмишим учун пушаймон қиляпман» деди.

Қизиқ, қилгиликни қилиб қўйиб, «пушаймон қиляпман» дегани нимаси? Барибир у қанчалик пушаймон қилмасин, безорилиги учун совет суди олдида жавоб беради.

Р. ХЎЖАМОВ.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

РАДИО ТЎЛҚИНЛАРИДА

17 МАЙДА ЖУМА

Биринчи

18.00 Ленин декретининг 50 йиллиги. Техника фанлари кандидати Ф. Нажимовнинг «Деҳқончиликни ривожлантираётган фан» деган суҳбати (ўзбекча).

18.10 Б. Зейдман. Хоразм темаларида ёзилган квартет.

19.20 Маҳмуджон Исомиддинов куйлайди.

20.00 «Узбекистан индустриальный» радиожурнали (русча).

20.30 Саноат ходимлари учун концерт.

21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).

21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.

21.30 Сиёсий билимлар радиоуниверситети. «Хўжалик ҳисоби ва рентабеллик» (ўзбекча).

22.20 Найчи М. Муҳаммедов чалади.

22.40 Ўзбекистонда тожик маданияти декадасининг очилиши олдидан. «Тожикистон — шеърларда» (ўзбекча).

23.15 «Гулла-яшна, Мирзачўл» деган адабий-музикали эшиттириш.

Иккинчи

19.00 Назармат. «Шарқ гули» радиопостановкаси (ўзбекча).

19.40 Классик куй шинавандалари учун концерт (русча).

20.00 Янги ерларни ўзлаштираётганлар учун концерт (тожикча).

20.30 Социалистик мамлакатлар халқларининг куйлари.

20.45 «Ленин даҳоси билан» деган эшиттириш (русча).

21.00 Жаҳон прогрессив адабиёти. П. Мериме. «Федериго» романидан парча (ўзбекча).

21.30 Москва Миллионлар ленинча университети.

18 МАЙДА ШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.

8.25 Ёш ижрочилар концерти.

9.30 Рақслар.

10.10 «Гулшан». Адабий-музикали эшиттириш (ўзбекча).

11.15 Ёшлик қўшиқлари янграйди (русча).

11.30 Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Али Хўжаев ва Ориф Қосимов концерти.

12.15 Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт (ўзбекча).

13.30 Совет композиторлари балетларидан куйлар.

15.10 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).

15.20 «Сиҳат-саломатлик» радиожурнали (ўзбекча).

16.10 Эстрада концерти.

17.20 Уйғур куйлари.

18.00 «Янги грампластинкалар» (ўзбекча).

18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча).

19.20 Озарбайжон куйлари.

20.00 «Гулшан». Адабий-музикали эшиттириш такрорланади.

21.00 «Қардош социалистик мамлакатларда» деган эшиттириш (ўзбекча).

21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт.

22.20 «Шанба оқшомида» деган концерт.

23.10 «Куйлар тинглаб дам оламиз» деган концерт.

Иккинчи

8.25 Польша композиторларининг эстрада куйлари.

9.15 Спорт эшиттириши (русча).

9.30 Концерт (русча).

19.00 Ҳажвий ҳикоялар (ўзбекча).

19.30 «Ўзбекистон ёзувчиларининг ижодий портретлари». К. Яшин (русча).

20.00 Ҳ. Мавлонова ва Н. Аминов ижросида қўшиқлар (тожикча).

20.30 Озарбайжон куйлари.

21.00 Куйлар, қўшиқлар ва рақслар.

21.30 Татар куйлари.

Учинчи

14.00 К. Дебюсси. «Пелеас ва Мелисанда» операси (русча).

17.00 Л. Н. Толстой. «Ҳожимурод» радиопостановкаси (ўзбекча).

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА КЎРИНГ

17 МАЙДА ЖУМА

Биринчи

(3-КАНАЛ)

18.00 Ўқувчилар учун «Бахтимиз учун курашганлар» (ўзбек тилида).

Рус тилида:

18.30 Телевизион янгиликлар.

18.45 Реклама ва эълонлар.

18.50 «Оперетта тарихидан». И. О. Дунаевский.

19.50 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

19.55 Телевизион янгиликлар.

20.10 Ўзбек киноси усталари». Краснянский.

21.30 Москва кўрсатади. Кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Колокольчик» театрида деган эшиттириш Тошкентдан кўрсатилади.

22.00 В. И. Лениннинг Мирзачўлни ўзлаштириш ҳақидаги декретининг 50 йиллигига. Қишлоқ хўжалик ходимлари учун махсус «Олтин водий» программаси.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)

Рус тилида:

18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий ўқув юртига кирувчилар учун математикадан машғулот.

19.00 Ўқувчилар учун. Эстетикадан «Музика ва рақс».

19.30 Студентлар учун инглиз тилидан йигирманчи машғулот.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Эшиттиришлар программаси.

20.05 Телевизион янгиликлар.

20.15 М. Бисенко операси. Телеспектакль премьераси.

21.00 «Қуролдошлар Чехословакияни озод қилиш учун курашда».

21.30 Кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Колокольчик» театрида». Эшиттириш Тошкентдан олиб кўрсатилади.

22.00 Ёшлар фестивали. ВЛКСМ 50 йиллиги олдидан.

23.30 Янгиликлар эстафетаси.

00.30 Ёшлар ва студентларнинг IX жаҳон фестивали олдидан.

01.05 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

20.00 «Китеж шаҳри сари йўл». Телефильм.

20.25 Дўстларимиз эстрадаси.

Рус тилида:

21.05 «Бу атрофлар тинч». Бадиий фильм.

18 МАЙДА ШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)

10.55 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

11.00 «Шанба, понуштадан сўнг». Дам олиш программаси.

11.40 «Шоҳсанам ва Ғариб». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 «Туғилган кунинг муборак». Дам олиш программаси.

13.30 «Здоровье». Илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси.

14.00 «Чашма». Фольклор клуби.

15.00 Москва кундузги эшиттиришларининг охири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 Эшиттиришлар программаси.

17.00 Рус тилида телевизион янгиликлар.

Ўзбек тилида:

17.10 Болалар учун. «Ленин номи қалбимизда ёд».

17.35 Тожик адабиёти ва санъатининг Ўзбекистонда бўладиган декадаси олдидан. «Дўстлик сатрлари».

17.55 «Ёшлик» студияси кўрсатади. Телевизион миниатюралар театри.

18.35 «Сой соҳили сўлим-сўлим». Концерт.

19.15 Телевизион янгиликлар.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.30 Рангли телевидение программаси.

21.00 Киносаёҳатчилар клуби.

22.00 Ленинград радио ва телевидениеси эстрада оркестрининг концерти.

23.00 «Вақт» информацион программаси.

23.30 «Ўтмиш билан учрашув». Бадиий фильм.

01.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)

МОСКВА КЎРСАТАДИ

15.00 «Кето ва Котэ». Бадиий фильм.

16.30 Шанба репортажи.

17.00 «Билим». Илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси.

17.45 Музикали киоска.

18.15 Эфирда «Молодость».

19.15 Телевизион янгиликлар.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

19.30 «Шанба, понуштадан сўнг». Дам олиш программаси. (такрорий эшиттириш).

20.10 Коммунист минбари.

20.25 «Семурғ» ва «Қирқ қиз» балетларидан саҳналар.

Учинчи

(9-КАНАЛ)

18.00 ДУШАНБА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

КИНО

18 МАЙДА

ҚИШКИ БИНОДА

Андромеда туманлиги (кундуз ва кечқурун), **Золушка** (эрталаб соат 10 да)— САНЪАТ САРОЙИ.

Қизил мантия —«ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Худо балоси — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Монпарнас, 19 — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 17/V да **Боғчасарой фонтани**. 19/V да кундуз **Жизель**, кечқурун **Дилором**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/V да **Бағри тош**. 18/V ва 19/V да **Навоий Астрободда** (билетлар сотилган).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

17, 18 майда

УЛУҒ АЛИШЕР НАВОИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 525 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

МАҚОМ КЕЧАСИ

Концертда академик Юнус **РАЖАБИЙ** раҳбарлигидаги **Ўзбекистон ССР радиоэшиттириш ва телевидение Давлат комитетининг мақомчилари**, музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби — **Фахриддин СОДИҚОВ**; СССР халқ артистлари — **Халима НОСИРОВА, Мукаррама ТУРГУНБОЕВА; Галия ИЗМАЙЛОВА**; Ўзбекистон ССР халқ артистлари — **Ғулом АБДУРАҲМОНОВ, Қундуз МИРКАРИМОВА, Муҳаммаджон МИРЗАЕВ**; Ўзбекистон ССР халқ ҳофизлари — **Бобохон ва Акмалхон СУПИХОНОВЛАР, Шоносим ШОЖАЛИЛОВ**; Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — **Хожихон БОЛТАЕВ** (Хоразм), **Ориф АЛИМАКСУМОВ, Карим МУМИНОВ, Дилором ШЕРОВА**; Солистлар — **Зайнаб ПОЛВОНОВА, Шокиржон ЭРГАШЕВ, Сирож АМИНОВ, Шоолим ва Шоанбар ШОЖАЛИЛОВЛАР**;

АСКИЯБОЗЛАР

Турсун АМИНОВ (Қўқон), **Муҳаммад Розиқ ИСҲОҚОВ** (Қўқон), **Мансум ҚОЗОҚОВ** (Андижон), **Раҳматқул ЯШАРОВ** (Асака), **Зайнобиддин ва Мадамин ЮСУПОВЛАР** (Марғилон), **Ғанижон ТОШМАТОВ** (Тошкент). **Ўзбек халқ чолғу ансамбли қатнашадилар.**

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Музаффар МУҲАМЕДОВ.**

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»— орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — 83-02-49 дан 83-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — 83-29-33 83-29-09, масъул секретарлар — 83-27-22; партия, совет ва касаба союз турмушлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 83-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 83-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 83-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — 83-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — 83-27-57; ахборот бўлими — 83-65-57; эълонлар бўлими — 83-61-42.

17 МАЙ, 1968 Й. Р. 14657 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлаштан нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр № 2449.